

“We were the champions!”

“de“golden sixties” van het popgebeuren in en om Oostende (deel 1)

door **Laurentius VANACKER**
& **Roger JANSOONE**

Hallo, ouwe rockers !

Nogal wat leden van “De Plate” hebben als jonge snaken de opkomst van de rock ‘n roll persoonlijk en intensief meegemaakt. Nu wij allen een dagje ouder zijn geworden (“older, wiser and sadder”), spookt bij velen nog wel een stuk nostalgie door het hoofd, heimwee naar een lang vervlogen tijd, een tijd die toen totaal nieuw, rebels en baanbrekend was, ook al viel al dat “luidruchtig gedoe” en al die nieuwlichterij niet erg in de smaak van het “establishment”, de “gevestigde machten”, zijnde de overheid, de Kerk, de schoolhoofden, de officiële radio, de pers ... en de verontruste ouders en grootouders (toen nog een niet te onderschatten “hoeksteen van de maatschappij”!). Of met andere woorden : wij denken terug aan een periode in ons leven die niet alleen op louter muzikaal vlak van grote betekenis was, maar die tevens maatschappelijk en dus *ook politiek* zeer belangrijk is geweest, precies omdat daardoor die “new sound” zo snel radicaal kon doorbreken. Dat maatschappelijk én politiek karakter van die *revolutionaire* beweging werd doorgaans onderschat, of, beter gezegd, meestal doodgezwegen, want uiteraard “niet welgevallig” in de ogen van het establishment!

Een historiek van deze rebelse periode in en om Oostende, is dan zeker op zijn plaats in “De Plate”, te meer omdat Oostende toen hierin een doorslaggevende *pioniersrol* gespeeld heeft als “the pop gateway to the continent”, al in een vroeg stadium “doorgeefluik” en draaischijf naar het Europese vasteland voor al wat er “over there” in de USA en in Engeland aan het gebeuren was. En dat hoeft niet te verbazen. Zoals *the new sound* vanuit de USA overwaaide naar Engeland via de havenstad Liverpool (*the Liverpool sound*), zo ook is die muzikale revolutie vanuit Engeland onweerstaanbaar binnengedrongen *on the continent* via de toen nog zeer bedrijvige havenstad Oostende (“the Ostend sound”). Maar die historiek, die pioniersrol, kennen wij die nog ? Of hebben wij dat ooit goed beseft en gekend ? Wij leefden toen in een tijd waarin al die uitingen van een “new age” niet alleen nogal dispaaraat waren en vrij onsamenhangend, maar vooral ook “underground” een *maatschappelijk onaanvaard* bestaan moesten leiden (althans aanvankelijk ,want zeer geleidelijk begon de ons omringende samenleving zich enigszins “toleranter” op te stellen tegenover al dat jong geweld).

Voor velen onder ons is een hernieuwde kennismaking met die vervlogen tijd vermoedelijk dan ook zeer welkom. En diep in ons hart zijn we misschien nog altijd een beetje “rebels” gebleven, overigens een toch wel typische Oostendse eigenschap. Bijgevolg, “hallo, ouwe rockers!” “after all, are you *still there*?” “and do you want *more*?”. En “more” hier in de betekenis van “wat meer duiding en achtergrondinformatie”. Want, hoe overrompelend dat popgebeuren in het jong leven van velen ook geweest is, ... heel die historiek omtrent die periode is waarschijnlijk doorgaans onbekend gebleven of in het beste geval enkel fragmentarisch, in losse flodders. Vandaar dan ook deze poging om via een vervolgserie in “De Plate” (alweer een *primeur* !) alvast meer dan één tip van de sluier op te lichten en zelfs een totaalbeeld te vormen, *vooraleer* alles uiteindelijk verdwijnt in de nevelen van de popgeschiedenis. En zoals steeds het geval is wanneer het gaat om geschiedschrijving, moet je er nog *tijdig* bij zijn vooraleer het te laat is en de laatste ooggetuigen zijn verdwenen. Och ja, “achter uus trekken ze de brugge op!”, want “achter uus sien ’t allèene nog krullekoppen”.

Doch wij denken hierbij ook aan de hedendaagse jongeren. Misschien is dit meteen een unieke gelegenheid om via “De Plate” *jong én oud* eens samen te brengen rond een *gemeenschappelijk*

thema. Want ook voor de jongeren is die “prehistorie” veelal een “terra incognita”, een witte vlek in hun kennis van de plaatselijke popgeschiedenis, nochtans als dusdanig een opvallende en belangrijke periode uit het zo al zeer rijk verleden van Oostende. Ja, wie weet ?

De ouderen blijven (on)bewust met een brok nostalgie naar die vervlogen tijd die nog steeds voort leeft, zoals blijkt uit de eindeloze commercialisering (incl. *merchandising*) van het Elvis fenomeen (nog nooit heeft een zanger *na zijn dood* zo fantastisch veel geld in het laatje blijven brengen!). De Elvis fans van toen zijn er nog en doen zich graag opmerken. Zo is er in Eernegem een niet meer zo jonge Elvis fan die alle records slaat !! De voorgevel van zijn woning in de Aartrijke straat is een “collage” van alle mogelijke afbeeldingen van zijn popidool. “*Love me tender, love me true ...*” Of zoals Will Tura ooit zong van “Het verleden is weer zo dichtbij!”. En “alleen Elvis blijft bestaan”.

De internationale scène van het popgebeuren

Vanzelfsprekend is er geen “wisselwerking” geweest tussen de internationale popscène (toen geconcentreerd in de USA en in de UK) en anderzijds het plaatselijk popgebeuren in en om Oostende (“in en om” omdat ook *Bredene* toen hierin een vrij belangrijke rol gespeeld heeft). Het was immers enkel een “éénrichtingverkeer”, een “overwaaien” van “over there” naar “hier aan ’t zèetje”, ...en op zichzelf was dat eigenlijk al heel wat !! Bijgevolg, voor een goed en diepgaand begrip van plaatselijke toestanden en ontwikkelingen, moeten we *eerst* een kijkje gaan nemen in en achter de schermen van de toenmalige internationale popscène, in feite een louter Angelsaksisch US/British gebeuren, dat duidelijk “back in the States” zijn oorsprong vond in de “blues and soul music” en de “gospel & negro spirituals” van “the deep South”, op een eigen manier overgenomen door “white negroes” zoals Elvis Presley, en precies daardoor snel populair geworden bij een zeer breed en jong publiek dat in die ritmische en obsederende muziek zijn *eigen* ritme en obsessies meende terug te vinden. Op zichzelf al van bij het begin niet alleen een muzikaal maar ook een maatschappelijk en zelfs *politiek* gebeuren, te meer daar dit al snel begon samen te vallen met de hippiebeweging van “flower power” en vooral ook met de anti-Vietnamoorlog beweging (“make love, not war!”). We zaten dus al dadelijk in een “turmoil”, te midden van beroering, onrust en verwarring. Die popmuziek is daarvan dan ook een inslaande “verklanking” geweest, maar bood meteen ook een *maatschappelijk draagvlak* om al die uitingen van protest en opstandigheid ergens in “goede” banen te leiden, zelfs al kwam dat niet bij iedereen zo goed over! *But deep in my heart, I do believe, we shall overcome some day.*

In de beginperiode (1956/1963) waren de voorlopers vooral Elvis Presley (nu nog steeds een onaantastbaar fenomeen met wereldwijd talloze bewonderaars en fans), en voorts Bill Haley & His Comets (met het historische “Rock around the clock!”), de rocklegende Buddy Holly, The Everly Brothers, en nog een reeks anderen. Dit was het ontstaan van de “blues rock”, een opzwepende “new sound”...te midden van de zeemzoete songs van “crooners” en van muziek- en dansensembles. Dit sloeg al dadelijk ook aan “over the Ocean”, in het toen nog oerconservatieve Engeland, via de opschudding verwekkende “Liverpool sound” van de legendarische Beatles en Rolling Stones, met voorts “The Who” en andere groepjes van rebellerende jongeren, zoals “The Kings” (ze zongen ... zoals Ensor schilderde : persiflage en spot op de burgerij en “the high society”). Zij maakten de “soundtrack” van een wisselvallige en snel veranderende tijd (ook al hadden velen dat nog niet zo goed in de gaten). Wie, eigenaardig genoeg, hierbij *in Londen* een muzikale doorbraak vond, was een Amerikaan, de jong gestorven Jimi Hendrix, die met zijn verbazingwekkende concepten zijn tijd zo ver vooruit was dat hij blijkbaar enkel in “swinging London” kon doorbreken! Zelf heb ik (Laurentius) in Londen de buitengewone en zeldzame kans gehad om van zeer nabij zijn echt adembenemende “performance” mee te maken. Werkelijk indrukwekkend en verbluffend, groots, meesterlijk en geniaal! Hij bestond het zelfs om het

Amerikaans volkslied te vertolken op een manier die door merg en been ging, in die tijd van de akelige Vietnam oorlog duidelijk een hartverscheurend protest!

In diezelfde periode, en eveneens sterk gericht op die anti Vietnam sfeer, was er toen in Londen ook de ophefmakende rockmusical “Hair”, intussen allang een klassieker geworden en gevolgd door de nog ophefmakender musical “Oh Calcutta!” (afgeleid van “Oh! Quel cul t’as!”), met voor die tijd erg schokkende naaktscènes! Voor nogal wat ontstelde Britten was dit “scandalous, nasty, filthy and disgusting”, maar deze provocerende musical (“going beneath the facade and into the heart of the matter”) trok niettemin jarenlang volle zalen, zowel in Londen als op Broadway. Toen men het ook in Oostende waagde om in het Kursaal dat “muzikaal onding” op het podium te brengen, lokte dit bij de goegemeente (en vooral bij een bepaalde vrouwenorganisatie) fel protest uit tegen zo’n verregaand zedenbederf ! Oh, Jesus !! Dan maar vlug overgeschakeld naar de “spirituele” musical “Jesus Christ, Superstar!”, ook al een kaskraker maar wel een heel stuk “braver”.

Hierna volgde onvermijdelijk (in de periode 1966/1980) een opeenvolging van “conceptuele” experimenten, met “Velvet Underground” (pop-art), “Genesis” en Peter Gabriel, “Pink Floyd” (“psychedelische” rock), de fameuze en veelzijdige David Bowie, “Roxy Music” en ook “The Doors” met de onvergetelijke Jim Morrison, wiens begraafplaats op “Père Lachaise” in Parijs nu allang een bedevaartoord geworden is, bestendig bedolven onder bloemen en omringd door reeds bejaarde en ook nogal wat nieuwe hippies die er bij zijn graf een “jointje” komen roken! Ja, waarom niet ?

Als laatste uitloper van de hippiebeweging kwam dan in de periode 1970/1991 de harde gitaarrock opdagen, met loeiharde groepen als “Black Sabbath”, “Deep Purple”, “Iron Maiden” en “Metallica”. Dit was in de periode 1965/1993 een nevenverschijnsel van de “Stadium Rock” die moeiteloos megastadions wist op te vullen met uitgelaten en soms uitzinnige fans, en dat met groepen als “Led Zeppelin”, “KISS”, “The Police”, “Dire Straits”, “U2”, “Queen” en met het ongewoon fenomeen Bruce Springsteen (zo populair dat zelfs een reactionaire president als Reagan dit politiek poogde te “recupereren”, ook al gaf hij eigenlijk geen fluit om popmuziek). Een uitloper hiervan in 1980/1994 was de “Alternative Rock”, van de “underground punk” tot de *grunge*-explosie, met Kurt Cobain als tragische antiheld van de grunge. Een reactie hiertegen was in de jaren 1980/2007 de eigenzinnige en “onafhankelijke” *Indie* -muziek (van “independent”), die op zoek ging naar meer melodieuze gitaarmuziek, los van commerciële en synthetische pop, en dit vooral met de groep “Oasis” die het genre vanuit de “underground” terug wist te brengen in de “mainstream” van de poplegende.

Te midden van al dat jong mannelijk geweld, met vaak stoer “macho” taalgebruik, mag voorzeker een opvallende vrouwenfiguur niet ontbreken. We beperken ons hier tot één representatieve zangeres (een “hekkensluiter” in een sedert de jaren zestig reeds lange rij van opmerkelijke zangeressen): de befaamde maar jong gestorven Amy Winehouse (1983/2010, merkwaardig al die jong gestorven rock zangers ...). Deze *all London Camden girl* had een soulstem die deed denken aan Aretha Franklin, een soul door merg en been! Ze scoorde wereldhits met *Back to black* en *Rehab* en schreef zelf teksten waarin zij zeer persoonlijk getuigt van haar emoties, twijfels en vereenzaming. Een tragische figuur, meteen symptomatisch voor een popwereld die barst van creativiteit en talent maar ook nogal wat duistere kanten heeft, die een spiegel zijn van wat er in onze maatschappij zo allemaal scheef gaat. Wanneer zij wanhopig zingt “You should have known from the jump, that *you always get dumped!*”, dan staat dat toch wel in schrille tegenstelling tot het overmoedige “We are *the champions* ... of the world!” van Freddy Mercury. Maar ja, “les extrêmes se touchent”, en dat geldt heel zeker in dat wondere wereldje van de pop. “I told you I was trouble, you know that I’m no good ...”.

Tot zover een zeer beknopt overzicht van de internationale popscène die bepalend was voor wat er hier plaatselijk her en der *spontaan* op gang is gekomen. Maar eerst vergt dit ook nog een woordje uitleg en duiding omtrent de *naoorlogse maatschappij* van de jaren veertig en vijftig, een levendige *overgangperiode* die zelf ook *medebepalend* was voor de al dan niet muzikale tegenbeweging van de jongeren. Die beweging is immers niet zo maar uit de lucht gevallen en had een *voorgeschiedenis*, ... waarover eigenlijk nog niet veel historisch onderzoek is verricht. Onbemind is onbekend ?

De naoorlogse maatschappij van de jaren veertig en vijftig

Na de bevrijding in september 1944 was er vanzelfsprekend een sterke drang om overal en luidkeels zijn mening te gaan verkondigen, en dit na jarenlange onderdrukking van de vrije meningsuiting, die tijdens de bezetting enkel een *ondergrondse* uitlaatklep kon vinden via de erg gevarieerde sluikpers (zoals in de sluikkrant “De Werker” van Louis Major). Maar uiteraard was dit wel nog overwegend de mening *van de ouderen*, want kinderen en jongeren waren al eeuwenlang maatschappelijk en dus ook politiek van geen tel, ... tenzij zij ergens konden passen in een of ander politiek kraam, meer bepaald via de jeugdbeweging (die dan ook volledig in handen was *van ouderen*, en dat was destijds in de jaren dertig en veertig heel zeker niet alleen het geval bij de *Hitlerjugend* !). “Soo d’ouden songen, soo piepen de jongen!” was een algemeen bekend spreekwoord. En “vaders wil is wet!”. Maar niettemin was dit dan toch al een goede *voedingsbodem* voor wat nadien onvermijdelijk ook zou volgen aan de kant van de jongeren. Want het bloed kruipt waar het niet gaan kan!

Na die jarenlange zoektocht naar (ersatz)voedsel was er nu ook plots een grote en onweersaanbare honger naar “geestelijk voedsel”, een honger *naar nieuwe ideeën*, en bijgevolg een verwerping van bestaande ideeën, ook al deed het establishment nog zo hard zijn best om terug over te gaan naar “business as usual”. De politieke partijen hadden hier wel een neus voor, en het “Kerstprogramma 1945” van de heropgestarte CVP was hiervan een goed voorbeeld. Maar voor heel wat jongeren was dit slechts “oude wijn in nieuwe zakken”. Doch vooralsnog moesten zij hun mond houden, want de jeugd zat toen nog steeds opgesloten in een prangend maatschappelijk keurslijf, althans toch dat bepaald gedeelte van de jeugd dat tijdens de bezetting nauwlettend in de gaten was gehouden, niet zozeer door de bezetter maar vooral en vooreerst door de ouders, en voorts ook in schoolverband en in alle uitingen van het maatschappelijk leven. In de vervolgserie “Het dagelijks leven in Oostende tijdens de bezetting” is aangetoond dat een *ander gedeelte* van de jeugd (van zeer jong tot pubers en adolescenten) hieraan is ontsnapt om diverse redenen, vooral omdat veel ouders het toen veel te druk hadden met andere meer noodwendige zaken om veel te kunnen omkijken naar hun kroost, die dan ook opgroeide in een soort van “vrijheid, blijheid!”, ja *zelfs in oorlogstijd* (waarvan de perceptie bij kinderen immers totaal anders is als bij volwassenen). Of, met andere woorden, ook hier was het zaad dus reeds uitgestrooid voor wat hierna zou volgen! “Hoop op de oogst, o Vlaanderland !”

Overigens, zoals overal elders, was het na de bevrijding ook bij ons een politieke warboel. De enige politiek “helderziende” was blijkbaar premier Achiel Van Acker, de “Asiel Sarbong” van de fameuze “kolenslag”. Hij stond hierin wel moederziel alleen, maar hij gaf de moed niet op, allicht dankzij zijn typische zin voor droge humor. Toen de verwaande Baron (met een hoofdletter!) Snoy et d’Opuers zich bij hem aandiende voor een dringend gesprek, zat Van Acker achter zijn bureau verdiept in een moeilijk dossier, zodat hij niet onmiddellijk aandacht besteedde aan zijn doorluchtige bezoeker. Nogal geringschattend neerkijkend op die (in zijn ogen) omhooggevallen proleet, presenteerde de Baron zich koel en afgemeten met “Baron Snoy!”, waarop Van Acker, zonder op te kijken, even mompelde in zijn gezapig Brugs “Welgekommen, en pakt een stoel en zet je”. Toen Monsieur le Baron na een minuut nog steeds niet de vereiste aandacht kreeg, riep hij, zichtbaar geïrriteerd, “Le Baron Snoy ... et d’Opuers!!”, waarop “Asiel”, steeds zonder even op te

kijken, tussen zijn tanden fezelde “Ook welgekomen, en pakt ook een stoel en zet je”. *Si non è vero, è bene trovato* !

Die snelle en overweldigende bevrijding bracht vooral de *studenten* in een roes, een euforie, een uitbundigheid! Simone de Beauvoir schreef: “Een twintiger te zijn leek toen gelukzalig. *Alles lag plots totaal open*. Journalisten, schrijvers, beginnende filmmakers, zaten vol vuur te discutenen, plannen te bedenken en beslissingen te nemen alsof de toekomst enkel van hen afhing! Maar zelf was ik al oud. Ik was zesendertig ...”. Ja, dat was weliswaar in Parijs, maar als het regent in Parijs, dan druppelt het in Brussel ... en sijpelde het al vlug ook door *naar Oostende*. Het was vooralsnog enkel “doorsijpelen”, maar toch ... Wij herinneren ons dat in het OLV College een voortvarende Jozef “Pier” Verhelle kwam opdagen met zeer vooruitstrevende en verfrissende ideeën, weliswaar - hoe kon het toen ook anders ? - sterk doordrongen van “het christelijk gedachtegoed” (zoals neergepend in zijn boek “Jeugd voor het altaar”), ...evenals de van “existentialistische” ideeën begeesterde Jan Cocle (met zijn toen opzienbarend boek “Gods ontmoeting met de mens”). Op Jan Cocle zijn allicht toepasselijk de woorden van Albert Camus in “La Peste” (een door hem aangeprezen boek en auteur): “Hij had zich ontpopt tot een warm pleitbezorger van een *veeleisend* christendom dat even ver af ligt van de moderne vrijdenkerij als van het obscurantisme van de voorbije eeuwen”. Hij had het over “engagement” en “zich engageren”, also (ongetwijfeld ongewild en allicht onbewust) volledig in het spoor van de toen opkomende popbeweging. Dat “veeleisend karakter” omschreef Camus in dat zelfde boek zeer gevat met “Dacht je soms dat, door ’s zondags God te bezoeken, je *op de andere dagen* vrij zou zijn ? God kent geen halfslachtigheid! En dat is de *enige* manier om lief te hebben”.

Het hoeft dan ook niet te verbazen dat het College al vlug stiekem een broeiest zou worden van rebellerende jongeren, nauwelijks in bedwang gehouden door argwanend en arglistig toekijkende “surveillanten” en leraars, die maar al te graag schermde met “strafstudie” – een manier om, na de zondagse vroegmis en hoogmis in de kapel, de jeugd binnen te houden ook op zondagnamiddagen, gevolgd door (voor allen) het bijwonen van het Lof, met daarna soms nog het afdraaien van oude films van Charlie Chaplin!) ... een “dagvullend” programma op de enige “vrije” dag in de week!

Voorzeker bestond dat “broeiest” enkel in een latente en *verborgen* geest van weerspanningheid. Want je moest wel goed opletten! Je had niet veel op je kerfstok nodig om op school “met klieken en klakken buiten te vliegen” (=“weggestuurd wegens onvoorbeeldig en ontoelaatbaar gedrag”). Ze hadden immers toch leerlingen in overvloed, zeker in die tijd van “kinderzegen”. Een eindje verder in het Koninklijk Atheneum verliep de evolutie ongeveer gelijkaardig, met aldaar een nieuwe lichting van leraars voor wie “het vrije woord” geen ijdel begrip was. Een eerste openlijke uitbarsting van stil verzet kwam tot uiting in 1955, met ook in Oostende de vertoning van de toen ophefmakende film “**Rock around the clock!**” (met Bill Haley & His Comets). Die film was absoluut “taboe”, maar van die “verboden vrucht” konden wij natuurlijk niet afblijven! Die cultfilm had als film eigenlijk weinig om het lijf (en nadien werd hij haast nooit meer vertoond) maar je moest het hebben gezien (en vooral gehoord!), zoniet was je niet “in”. Dat die film (en de plaat) zo snel bekendheid kon verwerven, lag zeker niet aan de radio waar de “hitparade”(!) nog gedomineerd werd door smartlappen van La Esterella, Ray Franky en Bob Scholte. Dit was uitsluitend de verdienste van het toen pas gelanceerde muziekblad “Song Parade” (van Albert Van Hoogten), wegens groot succes spoedig nagevolgd door “Juke Box”. In onze schooltas of schoolbank hadden wij wel allen een nummer van zo’n “snertblad”, angstvallig en diep verscholen tussen “De viris illustribus”, “Noord en Zuid” en “Modèles français”.

Om individuele “sancties” tegen te gaan, gingen wij toen ’s zondags voor die cultfilm in “niet-georganiseerd klasverband” collectief gaan aanschuiven aan de kassa van cinema “Forum” in Vlaanderenstraat, terwijl aan de overkant een “surveillant” ijverig en ostentatief stond te noteren wie er zo allemaal de euvele moed had om die domme en ondoordachte stap te zetten in een

“kunstmatige wereld van verderf en zedelijke teloorgang”. Zoontjes van achtbare notabelen werden bewust niet opgenomen in die stilzwijgende samenzwering (zij waren niet erover ingelicht), niet zozeer uit vrees voor ergens een klikspaan, maar gewoon omdat wij oorlogskinderen, vanuit onze bezettingsservaring als straatkinderen en jeugdbenden, een strikt besloten “inner circle” hadden overgehouden. Het was een zeer gedurfde zet, maar met welk risico ?? Zo maar ineens bijna een hele klas “buuten smieten” was praktisch uitgesloten! En wie waren de raddraaiers? Niemand en iedereen! Dit was solidariteit van de bovenste plank en afgekeken van de toen al zeer militante vakbeweging. Samen sterk! Maar voor de nogal geschrokken E.H. Principaal was het onbegrijpelijk en zelfs bedenkelijk dat zelfs in die oerdegelijke studierichting van de klassieke Grieks- Latijnse humaniora (hét ideaal rekruteringsveld voor komende roepingen!) die nare rock 'n roll rage zijn intrede bleek te hebben gedaan. We kregen stellig de indruk dat de Kerk (wie of wat dat ook mocht zijn!) toen moedwillig een aanknopingspunt met de moderniteit gemist heeft, eigenlijk een aanknopingspunt *met de jongeren*, of hoe was het dan ook ? Maar de vrees van de Principaal was - vanuit zijn oogpunt - wel ergens terecht, want (hield dit al dan niet verband met die rock rage?) uit onze “lichting” (“geen goed jaar!”) kwamen er weinig of geen “alumni” terecht in het seminarie of in een kloosterorde. Doch anderzijds bleek dit een flinke oogst op te leveren van diverse vooruitstrevende en maatschappelijk geëngageerde *decision makers* met leiderschapskwaliteiten in een sociaalvoelend managementstijl. *Rock around the clock* ? Over zij die toen hun nek uitstaken, kon men - meer in het algemeen - stellen dat “what they had in common was a drive to lead, and to inspire others to take ownership over *their own* solution”.

Ach ja, het was in hoofde van die schoolhoofden allemaal niet slecht bedoeld, wel integendeel. Ze hadden als leraars en opvoeders ongetwijfeld de beste bedoelingen voor de schoolgaande jeugd ... en uiteraard ook voor hun instelling die als “instituut” zeker niet ten prooi mocht vallen aan nieuwe “revolutionaire stromingen”, en dit nog zo kort na een oorlog en bezetting waarin een opdringerige “Umwertung aller Werte” had willen plaats vinden, terwijl intussen “aan de poorten van de westerse beschaving” in de Koude Oorlog reeds een andere “Umwertung” (nu van rode signatuur) een nieuwe bedreiging begon te vormen. Of, met andere woorden, “men” wist duidelijk niet goed raad met al die “luidruchtige en bandeloze nieuwlichterij” en men besloot dan maar wijselijk alles bij het oude te laten, in de hoop dat alles wel zou koelen zonder blazen. *Il faut que jeunesse se passe* ... Maar men wou of kon niet inzien dat het hier, in *sociologisch* opzicht, eigenlijk *ten gronde* ging om een *botsing* tussen enerzijds een bestaande en behoudsgezinde burgerlijke cultuur en anderzijds een inderdaad revolutionaire en tegendraadse “subcultuur” met een reeds vrij lange voorgeschiedenis die terugging naar de bezettingsjaren, en dus niet zo maar een “plotse opwelling van obsederende negermuziek, met tamtamgeroffel, woeste kreten en gillend gitaargejengel “. Ze staarden zich blind op “die gekke rockmuziek” (en - God betere het! - de daarmee gepaard gaande “primitieve negerdansen”) en ze zagen niet in dat dit muzikaal fenomeen geen hoofdzaak was doch slechts een *vehikel* (zoals destijds ook de “charleston” rage na W.O.I) om een maatschappelijke “tegenstroom” op gang te brengen.

En achter de school stonden natuurlijk ook “de verontruste ouders” en het voortdurend hameren op “family values” (een thema dat nog steeds flink in trek is, zoals mocht blijken uit het pausbezoek in de USA in september 2015). Volgens de Amerikaanse sociologe Mary Eberstadt (in “How the West really lost God”, 2014) voelt het geloof zich best thuis in een traditioneel gezin waarin geloofsinhoud en -praktijk op een natuurlijke manier worden overgedragen. Doch anderzijds wijst “The Economist” (27.04.2013) in een socio-economische analyse op het feit dat spirituele vernieuwingsbewegingen vaak plaats vinden *in weerwil van* traditionele familiebanden. Overigens lazen wij in het Evangelie dat een brede samenhangigheid onder gelovigen groter moet zijn (en dus belangrijker is) dan onder naaste bloedverwanten, ... maar hieraan werd in de godsdienstles stilzwijgend voorbijgegaan, zonder commentaar, want kennelijk niet zo goed passend in het toenmalig(en ook huidig) tijdsbeeld. Tja, die “tegencultuur” heeft inderdaad nogal wat delicate en gevoelige kwesties aangeraakt!

In Londen was er begin jaren zeventig niet ver van Marble Arch op een muur in koeien van letters een Bijbelse spreuk geschilderd, vermanend en onheilspellend: “We are the writing on *your* wall!” (“het teken aan de wand”). Er stond niet “on the wall” maar wel degelijk “on *YOUR* wall”, ... en dat klonk vanzelfsprekend nog des te meer bedreigend! De Britse “high society” was dus gewaarschuwd, “want er komen andere tijden”, zo zong Boudewijn De Groot, en terecht!

Ja, intussen allang “ouwe rockers” geworden, waren wij toen nog piepjonge rockfanaten die uit protest onze korte broek omruilden voor een lange broek (de “jeans” zijn pas later opgedoken), een gebaar dat nu nogal belachelijk overkomt maar dat destijds al getuigde van toch heel wat lef en opstandigheid, want een lange broek dragen was toen een uiterlijk teken van “het bereiken van de volwassenheid”, ... een stadium in onze opvoeding dat wij op dat ogenblik kennelijk nog niet hadden weten te bereiken, voor zover dat, in de ogen van weldenkende burgers, zelfs nog ooit het geval zou kunnen zijn! Het was ook toen dat in “De Zeewacht” de beruchte foto werd gepubliceerd “Een aap in aanbidding voor zijn apin”, zijnde een “snapshot” van een uitbundig rock ’n roll danspartijtje in een dancing in de Langestraat. Dit was echt typisch voor de toenmalige “geesteshouding”, een scherpe *afwijzing* van “al dat stompzinnig en zedeloos gedoe”, maatschappelijk beslist onaanvaardbaar en bijgevolg totaal verwerpelijk! Die negatieve mentaliteit was toen vrij algemeen, en de pers (vooral de lokale pers) deed er dolgraag nog een schepje bovenop, soms venijnig en sarcastisch! Algemene instemming van de lezers (al dan niet met boze lezersbrieven) was immers steeds verzekerd! Dat dit meteen *ook een protestbeweging* was, bleek o.a. uit “Protest rock”, een toen plots zeer populaire song en als zoete broodjes verkopende “single” van de “Seabirds”, als protest tegen een verbod van toegang van minderjarigen tot dancings (wat duidelijk een tegenzet was van het “establishment” en een ultieme poging om de jeugd weg te houden van de sterk opkomende rock ’n roll beweging).

Onder meer terugdenkend aan “Pier” Verhelle en zijn “verfrissende” ideeën, mag hierbij wel even aangestipt worden dat zich toen iets heel merkwaardigs voordeed, namelijk pogingen vanuit een vorm van “christelijk socialisme” (vooral gepropageerd door Emmanuel Mounier in het tijdschrift “Esprit”) om “ergens” een brug te slaan tussen katholicisme en communisme. Dat kan nu erg vreemd lijken (en toen was dat uiteraard ook al zo!), maar die “neiging” was ontstaan *uit de verzetsbeweging* toen, schouder aan schouder, christenen en “andersdenkenden” *gemeenschappelijk* strijd voerden voor een nieuwe en meer democratische wereld, ... en vaak hetzelfde lot deelden in gevangenissen en concentratiekampen. Voor hen was revolutie “een vitale vorm van *maatschappijvernieuwing*”. In die optiek waren nogal wat *progressieve* christenen ertoe geneigd om een en ander “door de vingers te zien”, wat betreft de uitwassen van het communisme, meer bepaald onder Stalin in de Sovjet-Unie en in het intussen ingepalmde Oost-Europa. Zij zagen in die inderdaad brutale “transformatie” een (in die toenmalige omstandigheden) “natuurlijk en welhaast onvermijdelijk proces” in de richting van een betere toekomst, die het bestaande establishment tot dusver niet had kunnen bieden en waarin het zelfs jammerlijk gefaald had, een gigantisch spoor van dood en vernieling achter zich latend. Ook niet-christelijke filosofen zoals Jean-Paul Sartre dachten in die richting. Waren zij naïef ? Vanuit een hedendaagse bril bekeken, allicht wel. Maar in die woelige tijd stond alles op zijn kop en was het zeer moeilijk om tussen al die bomen het bos nog te zien! *Qui dit mieux ?* Verhelle deed - tot stomme verbazing van velen - zelfs een poging om via een aantal lezingen bij een geïnteresseerd publiek enig *historisch* begrip op te brengen voor Mao’s “culturele revolutie” (die allesbehalve “cultureel” was!). Wat, achteraf bekeken, misschien nog niet zo gek was, want het na Mao economisch snel groeiend China blijkt een kwetsbaar maatschappelijk en politiek systeem te hebben. Ook voorzag hij reeds dat Rusland (toen nog de Sovjet-Unie) in een neerwaartse spiraal zou terecht zou komen. Reden dus om “open te blijven staan voor dialoog”, niet met regimes maar *met mensen onderling*. Dat een priester zich met politiek onderzoek wou inlaten, was toen (en ook nu nog) zeer ongewoon, en het was dan ook duidelijk dat hij het in de kerkelijke hiërarchie nooit verder zou brengen dan gewoon priester. En hij was niet de enige. Merkwaardige priesters die hete hangijzers niet uit de weg gingen, werden bewust opzijgeschoven. Voor de Kerk

buitengewoon jammer! In “Time” (26.10.2015) las ik: “Unless the pope addresses *the core issues* of the modern world, the church will remain marginalized”.

(Uitzonderlijk wordt deze aflevering gesplitst in twee delen, gespreid over januari en februari. Deel 2 wordt dus gepubliceerd in het eerstvolgende nummer).

“Swingers” in het naoorlogse Parijs (“le Vieux Colombier”), 1946

Soulzangeres Amy Winehouse (1983/2010)